

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 5

DOM
2010-11-30
Meddelad i
Stockholm

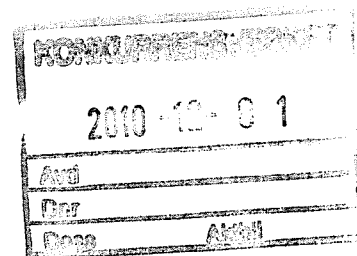
Mål nr
T 11161-07

PARTER

KÄRANDE

Retriever Sverige AB, 556586-1571
Grev Turegatan 27, 4 tr
114 38 Stockholm

Ombud: Advokat Olof Alffram
Wistrand Advokatbyrå, Stockholm
Box 7543
103 93 Stockholm

SVARANDE

Administration av litterära rättigheter i Sverige, ALIS, 802401-2018
Drottninggatan 85
111 60 Stockholm

Ombud: Advokat Henrik Fieber
Roschier Advokatbyrå
Box 7358
103 90 Stockholm

DOMSLUT

1. Tingsrätten fastställer att Retriever Sverige AB inte är ersättningsskyldigt mot ALIS med anledning av Retrievers påstådda intrång i rätten till frilansjournalisten Sara Linds artikel "HAR DU TRÄFF ELLER".
  2. ALIS förpliktas att ersätta Retriever Sverige AB dess rättegångskostnader med 145 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

Dok.Id 892736

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Scheelegatan 7

Telefon
08-561 654 70

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning5@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax
08-561 650 05

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

ALIS är en ideell förening som bildats av intresseorganisationerna Läromedelsförfattarnas Förening, Svenska journalistförbundet, Sveriges Dramatikerförbund och Sveriges Författarförbund. ALIS har till uppgift att tillvarata dramatikers, författares, översättares och journalisters upphovsrättsliga intressen i enlighet med upphovsrättsavtal mellan respektive intresseorganisation och upphovsmän/rättighetshavare, eller genom avtal direkt med ALIS, avseende förvaltningen av upphovsrätten till upphovsmannens offentliga/utgivna verk. I ALIS förvaltningsuppdrag ingår att träffa avtal om nyttjande av verken samt att inkassera och fördela ersättningen för sådant nyttjande. I uppdraget ingår också att övervaka att intrång inte sker i sådana rättigheter som ALIS förvaltar samt att beivra intrång.

ALIS gjorde i brev av den 13 april och den 28 juni 2006 gällande att Retriever Sverige AB (nedan Retriever) otillåtet hade utnyttjat Sara Linds artikel ”HAR DU TRÄFF, ELLER” (nedan verket) genom att tillhandahålla denna i databasen www.retriever-info.com. ALIS krävde att artikeln skulle avlägnas ur databasen. ALIS krävde ersättning för intrånget med 4 200 kr utgörande skäligt vederlag samt med 3 500 kr för lidande och annat förfång. Retriever tillmötesgick ALIS begäran om radering av verket men tillbakavisade de ekonomiska kraven. ALIS aviserade eventuella rättsliga åtgärder för den händelse framställda krav inte tillmötesgicks.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Stämningansökan gavs in den 13 april 2007. Stämning utfärdades den 24 maj samma år. ALIS svarade och invände att Retrievers talan skulle avvisas på grund av rättegångshinder. Tingsrätten lämnade genom beslut den 9 maj 2008 ALIS avvisningsyrkande utan bifall. ALIS överklagade beslutet till Svea hovrätt, som genom beslut den 11 september 2008 avslog överklagandet. ALIS överklagade beslutet till Högsta domstolen, som genom beslut den 2 september 2009 nekade prövningstillstånd och tillerkände Retriever ersättning för rättegångskostnader. Därefter fortsatte handläggningen

av målet vid tingsrätten. Den 17 september 2010 yrkade ALIS återigen att Retrievers talan skulle avvisas på grund av rättegångshinder. Genom beslut den 1 oktober 2010 lämnade tingsrätten ALIS avvisningsyrkande utan bifall. Huvudförhandling i målet var planerad till den 8 och 9 december 2010. Den 15 oktober 2010 medgav ALIS käromålet.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Retriever har yrkat att tingsrätten fastställer att Retriever inte är ersättningskyldigt mot ALIS med anledning av Retrievers påstådda intrång i rätten till frilansjournalisten Sara Linds artikel "HAR DU TRÄFF ELLER". Retriever har även yrkat ersättning för rättegångskostnader.

ALIS har inledningsvis bestritt käromålet men har sedermera medgett detsamma.

RÄTTSLIGA GRUNDER

Retrievers rättsliga grund är att ALIS gör gällande att ALIS på grund av avtal med Sara Lind är innehavare av upphovsrättigheter till Sara Linds verk inklusive verket och exklusiv företrädare för denna rättighetsinnehavare. Bl.a. på grund av avtalet har ALIS framställt krav mot Retriever för påstått intrång i Sara Linds upphovsrätt till verket.

Nämnda avtal är ogiltigt enligt konkurrenslagen (2008:579) varför ALIS saknar rätt att företräda Sara Lind som upphovsrättsinnehavare.

Ovisshet råder om huruvida ALIS kan göra gällande några anspråk mot Retriever på grund av verkets förekomst i den aktuella databasen. Denna ovisshet är till förfång för Retriever.

OMSTÄNDIGHETER TILL GRUND FÖR TALAN

Retriever har i huvudsak anfört följande. Varje licensupplåtelse som ALIS gör föregås av ett beslut av en företagssammanslutning och utgör som sådant ett avtal mellan medlemmarna, d.v.s. till ALIS anslutna upphovsmän. Följaktligen omfattar varje upplåtelse som görs av ALIS av en horisontell prisöverenskommelse mellan upphovsmännen.

Det föreligger ett uppdragsförhållande mellan ALIS och rättighetsinnehavarna vilket i sig förutsätter ett uppdragsavtal. Upphovsmännen ansluter sig till det otillåtna samarbetet via anslutningsavtalen.

Varje beslut som ALIS fattar är alltså att se som ett avtal mellan de (företag) som direkt eller indirekt är anslutna till ALIS. Anslutningen till ALIS, vare sig den sker direkt eller indirekt, konstituerar ett avtal i konkurrensrättslig mening mellan de anslutna rättighetshavarna i egenskap av företag. Frilansjournalister och andra som professionellt förvaltar rättigheter är att betrakta som företag.

Samarbetet har ett konkurrensbegränsande syfte. Det saknas behov av att genom en marknadsanalys undersöka vilka effekter det aktuella samarbetet har på marknaden.

Den relevanta produktmarknaden består av artiklar, reportage, nyhetsnotiser, bilder och teckningar. Den geografiska marknaden i princip är nationell. Marknadsdefinitionen bör eventuellt utvidgas till att omfatta ytterligare litterära verk, men, med hänsyn till ALIS uppdrag, inskränkas till sekundära nyttjanden av verken.

Den verksamhet som bedrivs av ALIS är att betrakta som ett försäljningssamarbete mellan frilansjournalister och andra rättighetsinnehavare. Samarbetet leder till och innebär att dessa rättighetshavare enar sig om villkor, inklusive priser, på vilka deras verk ska sättas på marknaden.

Frilansjournalister är konkurrenter, sannolikt på flera marknader.

Av anslutningsavtalet § 1 andra stycket framgår att anslutna upphovsmän utfäster sig att inte kontrahera för det primära utnyttjandet (förstagångspublicering) av deras verk annat än på vissa fastställda villkor. Syftet med anslutningsavtalet är att åstadkomma ett prissamarbete. De villkor som upphovsmännen på detta sätt vill genomdriva är alltså kartellpriser.

Avtalslicensbestämmelserna i 42 a och e §§ upphovsrättslagen är inte tillämpliga på ALIS som representerar endast en mindre del av upphovsmännen. Vilka upphovsmän det handlar om är därtill hemligt.

Härtill kommer att upphovsmännens upplåtelser till ALIS är exklusiva, vilket ytterligare förstärker den konkurrensbegränsande effekten av dessa avtal. Upphovsmännen är inte tvungna att ansluta sig till ALIS. Men när de väl har gjort det får de inte undanta verk utan ALIS godkännande och inte heller på egen hand upplåta sina verk utan ALIS medverkan.

Den av Svenska Journalistförbundet antagna s.k. frilansrekommendationen utgör en horisontell prisöverenskommelse som står i strid med konkurrenslagen. ALIS har under lång rad av år inom och utom rätta åberopat frilansrekommendationen som grundval för sin prissättning, bl.a. i Stockholms tingsrätts mål FT 13648-05. ALIS tillämpar enligt egen utsago frilansrekommendationen och har frekvent åberopat denna som normgivande i en lång rad mål i Stockholms tingsrätt.

Anslutningsavtalet är som ett led i ett förbjudet samarbete ogiltigt och grundar därmed inte någon rätt för ALIS att utkräva ersättning av Retriever.

DOMSKÄL

Förutsättningar finns att meddela dom i enlighet med ALIS medgivande.

Tingsrätten har en skyldighet enligt artikel 3 Rådets förordning 1/2003 om tillämpning av konkurrensreglerna (OT L 1, 04/01/2003 s. 1 -25) att, när rätten tillämpar den nationella konkurrensrätten på avtal etc., även tillämpa artikel 101.1 Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt (FEUF), förutsatt att det föreligger samhandelseffekt. För att bestämmelsen i artikel 3 rådsförordningen ska kunna få ett effektivt genomslag torde krävas att rätten självant överväger om samhandelseffekt föreligger. Vidare är en sådan bedömning nödvändig för att tingsrätten ska kunna uppfylla sin informations-skyldighet gentemot Europeiska kommissionen enligt artikel 15.2 rådsförordningen. Enligt artikel 15.2 ska medlemsstaterna till kommissionen överlämna kopior av alla skriftliga avgöranden från nationella domstolar som gäller tillämpningen av artikel 101 eller artikel 102 FEUF. En sådan kopia skall överlämnas utan dröjsmål efter det att det fullständiga skriftliga avgörandet har tillställts parterna.

Tingsrätten finner att samhandelseffekt föreligger (se Svea hovrätts dom av den 21 juni 2010 i mål FT 7412-08).

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska ALIS ersätta Retrievers rättegångskostnader.

Retriever har yrkat ersättning med 145 000 kr exklusive mervärdesskatt.

ALIS har medgett 40 000 kr avseende Retrievers rättegångskostnader men i övrigt invänt dels att det yrkade beloppet är oskäligt, dels att det arbete som kostnaden avser inte har varit skäligan påkallat för tillvaratagande av Retrievers rätt i målet. ALIS har anfört följande. Sakförhållandena i målet har varit enkla. Skriftväxlingen har istället berört olika i målet aktuella juridiska frågor. Vidare ska ersättning för rättegångs-

kostnad endast avse arbete med frågor som rör detta mål, och inte arbete med andra mål. En betydande del av kostnaderna får anses utgöra arvode för kostnadsposterna "rättsutredning" och "utredning och analys av de bakomliggande organisationsförhållandena, marknadsförhållandena och de ekonomiska och juridiska funktionssätten inom de aktuella branscherna". Det arbetet har utförts av samma ombud i anslutning till två andra mål mellan Mediearkivet Svenska AB och ALIS (Stockholms tingsrätts mål nr FT 2875-05 och FT 27829-06). Det är fråga om identiska frågor i målen. Frågorna kan knappast ha varit föremål för ytterligare arbete för Retrievers ombud i det nu aktuella målet. Retriever, som är dotterbolag till Mediearkivet Svenska AB, försöker kringgå begränsningsregeln i FT-mål genom att yrka ersättning för samma arbete inom ramen för en negativ fastställsetalan. Vidare förekommer yrkande om ersättning för "hantering av fråga om processhinder". Retriever har redan av Högsta domstolen tillerkänts ersättning med 42 000 kr avseende arbete med dessa processuella frågor (se Högsta domstolens beslut i mål Ö 4240-08). Slutligen bör det begränsade värdet, 7 700 kr, på den fordran som Retrievers negativa fastställsetalan avser, beaktas.

Retriever har genmält att målet har föranlett relativt omfattande utredning av olika sakfrågor liksom en inte obetydlig rättsutredning. Retriever delar inte ALIS uppfattning om målets okomplicerade art såvitt avser faktiska omständigheter. Att samma sak- och rättsfrågor varit aktuella i andra parallellt pågående mål saknar betydelse. Den samlade kostnadsbelastningen för Retriever i samtliga mål överstiger vida vad som är yrkat i det nu aktuella målet. Beträffande frågor om rättegångshinder kan konstateras att sådana har väckts av ALIS även efter att Högsta domstolen meddelat sitt avgörande.

Tingsrätten gör följande bedömning. Ersättning för rättegångskostnad ska fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande, såvitt kostnaden varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Målet avser tillämpning av den svenska konkurrenslagen och EU:s motsvarande regler, på ett rättsområde som befinner sig i ett utvecklingsskede. Målet har pågått sedan april år 2007. Utöver frågan om talerätt, vilken handlagts i flera instanser, har tingsrätten förberett målet för huvudförhandling, innefattande en hel del skriftväxling. ALIS har framställt ytterligare ett av-

visningsyrkande utöver det som tidigare avgjorts genom Högsta domstolens beslut. ALIS har medgett käromålet knappt två månader innan huvudförhandlingen. Varken förekomsten av parallella processer eller vad ALIS i övrigt har anfört utgör skäl att ifrågasätta skäligheten i Retrievers kostnadsyrkande. Yrkandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR se domsbilaga 1 (DV 401).

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ges in till tingsrätten senast den 21 december 2010. Det krävs prövningstillstånd.

Ingeborg Simonsson

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.